

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Szervezeti és Működési Rend 55. § (6) bekezdés szerinti feladatkörömben eljárva, a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 19. §-ában foglalt rendelkezések egységes értelmezése és végrehajtása érdekében a következő körlevelet adom ki:

1/2024. (II. 27.) számú rektorhelyettesi körlevél

a tantárgykódolás rendjének megváltozásáról, az új tantárgykódok képzésére vonatkozó szabályokról és a kapcsolódó ajánlásokról

A tantárgykódolás átalakítása

Történeti előzmények, jelenlegi helyzet

A BME tantárgykódolási rendjét a múltban – közel harminc éve a kreditrendszerű képzés bevezetésének idején – kialakított elvek alapján jelenleg a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (a továbbiakban: TVSz) határozza meg. Az elmúlt évtizedekben számos tantárgy jött létre, így – a gépjárművek forgalmi azonosító jelzéseihez (a rendszám) hasonlóan – hamarosan elérkezik az a pont, amikor a valamilyen értelmes rendszer szerint kiosztható kódok elfogynak. Számos kar alkalmaz olyan belső előírásokat, amelyek nem teszik lehetővé minden elérhető kombináció kiadását, mivel a tantárgykód-képzés valamilyen logikus és észszerű egyetemi [TVSz] és kari szabály szerint történik. Szintén fontos szempont, hogy a tantárgykód alkalmas legyen a tantárgy pusztán azonosításán kívül a szervezeti egység, a képzési szint és esetenként a szak meghatározására, valamint a tartalmi változások nyomán követésére, pl. statisztikákhoz, oktatási terhelés és ahhoz kapcsolódóan a költségvetési támogatás meghatározásához, és mindezt legalább olyan hosszú időszakon keresztül lehetővé téve, mint amire a meglévő kódolási rendszer alkalmas (volt).

A tanulmányi rendszerben (NEPTUN) 2024. január 29. napján 35 418 tantárgy (tantárgynak látszó elem) van regisztrálva. 2021. július 25. napján a tantárgyak száma még „csak” 33 473 volt, azaz két és fél év alatt a tantárgyak száma közel kétezer darabbal növekedett. A karokhoz rendelhető tantárgyak megoszlása a következő:

Kar	tantárgyak száma
ÉMK	3 946
GPK	4 645
ÉPK	2 147
VBK	3 648

VIK	5 317
KJK	2 434
TTK	3 822
GTK	6 521
Kari összes	32 480

A jelenleg létező, karokhoz nem tartozó tantárgyak száma 2 938 darab.

A jelenleg hatályos előírás egy tizenegy karakteres kódot ír le, amely a következő fő részekből áll:

Elvileg ez a kódolási rendszer a 26 latin betű és 10 számjegy alkalmazásával $36^{11}=131\,621\,703\,842\,267\,136$ különböző kód kialakítását tenné lehetővé, azonban a következő kötöttségek a lehetséges kombinációk számát jelentősen csökkentik:

- az első három pozícióban csak a „BME” jelsorozat állhat;
- a 4-7. pozícióban a nyolc kar oktatási szervezeti egységeinek azonosítója állhat, ami a lehetséges kombinációk számát ezen egységek számában limitálja (ez jelenleg kb. 85);
- a 8. pozíció a képzési szintet jelzi, itt kötöttek a lehetőségek (alap, mester, osztatlan, doktori, szakirányú továbbképzés jelzésére csak meghatározott karakter használható);
- igazán „szabad” lehetőség mindössze a 9-11. pozícióban álló karakterek esetében mutatkozik, különféle további (alapvetően kari) szabályok, kialakult gyakorlatok azonban itt is korlátozzák a kiosztható kombinációk számát.

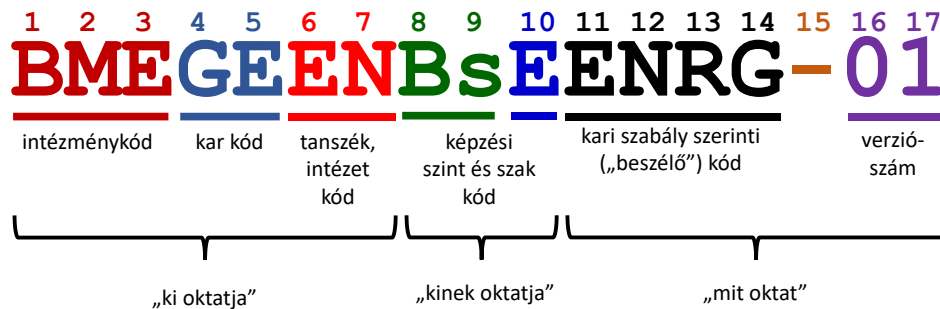
A jövőben bekövetkező átfogó tantervi reformok újabb tantárgyak létrehozását fogják szükségessé tenni, azaz az előzőekben bemutatott tantárgyszám bővülési ütem csak növekedni fog, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 108. § 43b. pontjában foglalt verziószámozási előírásának a jelenlegi tantárgykódolás már nem tesz eleget, így közel harminc év után új tantárgykódolási rendszert kell bevezetni.

Az új tantárgykódolás

A Szenátus 2024. január 29.-i ülésén módosította a Tanulmányi és vizsgaszabályzat tantárgykódolásra vonatkozó 19. §-át, mely módosítás 2024. február 1. napjától hatályos. Ennek megfelelően 2024. február 1-től már csak a jelen Körlevélben is

bemutatott új tantárgykódolási előírásoknak megfelelő tantárgykóddal hozható létre új tantárgy. A tantárgykódolás rendjének átalakítása nem érinti a 2024. február 1. előtt létrehozott tantárgyakat és azok tantárgykódját, ezek korlátozás nélkül továbbra is használhatók.

Az új tantárgykódolási rendszer az eddigi alapvető struktúrát megtartva bővíti ki a kiadható kódok számát és e mellett lehetővé teszi az azonos megnevezésű, de tartalmában folyamatosan megújuló tantárgyak esetében a „verziókövetést”. Ennek megfelelően az új tantárgykód a következő elemekből épül fel:

Az új kód az ábra szerint három főcsoportból áll, de e mellett is megtartja a meglévő elemek jelentős részét, és azt a köztéttséget is, hogy rögzített hosszúságú, azaz mind a 17 pozícióban karakternek kell állnia. A kód a jobb szétválaszthatóság és tagolás érdekében elválasztó karaktert [a kötőjelet: „-”] is alkalmaz, amely fő kódot választja el a verziószámtól.

Az új kód **első főcsoportja** („ki oktatja”), a tantárgykód első hét karaktere azonos a meglévő tantárgykóddal és azonosítja azt a kart, valamint a tanszéki, illetve intézeti szintű szervezeti egységet, amely az adott tantárgyat oktatja.

Itt nem változik az eddigi gyakorlat, azaz a tantárgyat gondozó karok azonosító jelzései (4-5. karakterpozíció) a következők maradnak [TVSz 19. § (2) bekezdés a)–b) pont]:

- EO** – Építőmérnöki Kar,
- GE** – Gépészmérnöki Kar,
- EP** – Építészmérnöki Kar,
- VE** – Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar,
- VI** – Villamosmérnöki és Informatikai Kar,
- KO** – Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar,
- TE** – Természettudományi Kar,
- GT** – Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar.

Az oktatási szervezeti egységet azonosító további két karaktert (6-7. karakterpozíció) a tantárgyat gondozó kar állapítja meg kari szabályok, sajátosságok szerint [TVSz 19. § (2) bekezdés c) pont]. Az ékezetes betűk használata megengedett, de nem javasolt.

A **második főcsoport** („kinek oktattja”, 8-10. karakter) elsődlegesen a képzési szintet és a szakot azonosítja, azaz a tantárgy elsődleges, de nem kizárólagos célcsoportját határozza meg. A képzési szint azonosítására a 8-9. helyen álló nagybetű+kisbetű páros szolgál a következők szerint [TVSz 19. § (2) bekezdés d) pont]:

Ba: Bachelor of Art / BA képzés [a társadalomtudományi, a bölcsészettudományi, a pedagógus képzési terület szakjai];

Bs: Bachelor of Science / BSc képzés [a műszaki, az informatikai, a természettudományi, a gazdaságtudományi képzési terület egyes szakjai];

Bp: Bachelor of Profession / BProf képzés [a műszaki, az informatikai képzési terület egyes szakjai];

Bx: alapképzési szakok egyéb megkötés nélkül vagy ha az elsődleges képzési terület nem meghatározható, vagy nem releváns (azaz a tantárgy minden alapszakos hallgatónak szól);

Ma: Master of Art / MA képzés [a társadalomtudományi, a bölcsészettudományi, a pedagógus képzési terület szakjai];

Ms: Master of Science / MSc képzés [a műszaki, az informatikai, a természettudományi, a gazdaságtudományi képzési terület egyes szakjai];

Mp: Master of Profession / MProf képzés [a műszaki, az informatikai képzési terület egyes szakjai];

Mx: mesterképzési szakok egyéb megkötés nélkül vagy ha az elsődleges képzési terület nem meghatározható, vagy nem releváns (azaz a tantárgy minden mesterszakos hallgatónak szól);

St: szakirányú továbbképzések;

Fs: felsőoktatási szakképzés (jelenleg nincs a BME-n);

Os: osztatlan képzés;

To: okleveles technikusképzésben oktatott tantárgyak.

A 10. karakter a kari sajátosságok szerint felhasználható a konkrét szak azonosítására vagy egyéb célra. Ugyanakkor a TVSz 19. § (2) bekezdés e) pontja néhány karaktert egyéb célra fenntart a következők szerint:

L – nyelvi tantárgyak,

S – testnevelés tantárgyak,

U – emelt szintű tantárgy alapképzési szakon,

H – emelt szintű tantárgy mesterképzési szakon,

Q – támogató (felzárkóztató) tantárgy alapképzési szakon,

Y – támogató (felzárkóztató) tantárgy mesterképzési szakon,

Z – felvezető tantárgy (mesterképzési szakon hiányzó ismeretek pótlására).

A 8-10. karakterpozíció a TVSz 19. § (2) bekezdés f) pontja alapján – egyes esetekben – a következő szabályok szerint állapítandó meg:

A *doktori képzés* esetén – mivel itt képzési szint nem értelmezhető – a 8-10. karakterpozíció teljes egészében felhasználható a doktori képzés azonosítására a

PhD, vagy

DLA

karaktercsoporttal a doktori képzés jellegének megfelelően.

Azon *nyelvi* tantárgyak esetében, ahol a képzési szintnek egyáltalán nincs jelentősége, azaz a tantárgy célcsoportja az összes hallgató, a tantárgykódban ezt az „**LNG**” (Language) betűsorozat jelzi.

Azon *testnevelés* tantárgyak esetében, ahol a képzési szintnek egyáltalán nincs jelentősége, azaz a tantárgy célcsoportja az összes hallgató, a tantárgykódban ezt a „**PED**” (Physical Education) betűsorozat jelzi.

A **harmadik főcsoport** („mit oktat”) további két részből tevődik össze: a négykarakteres tantárgyazonosítóból (11-14. karakter) és a verziószámból (16-17. karakter). A négykarakteres tantárgyazonosító ebben a rendszerben lehet ún. „beszélő kód” is, azaz a négy karakter alapján visszafejthető (kikövetkeztethető) a tantárgy teljes neve. A verziószám pedig lehetővé teszi a tartalmi változások nyomon követését anélkül, hogy a tantárgy címe, alapvető kódja megváltozna. Mind a négykarakteres tantárgyazonosítóban, mind a verziószám részben egyaránt felhasználhatók betűk és számok. Erre a főcsoportra kari szabályok vonatkoznak.

A TVSZ 19. § (3) és (4) bekezdése szabályozza annak kérdését, mikor kell teljesen új, és mikor kell csak verziószámban eltérő tantárgykódot készíteni. A szabály szerint teljes egészében új kódot kell készíteni egy tantárgyhoz (azaz technikailag és jogilag új tantárgy jön létre), ha a megnevezésének (tantárgycím) változatlansága mellett megváltozik az alábbiak közül bármelyik:

- a tantárgyhoz tartozó kurzusok típusa(i), pl. eddig a tantárgy csak heti két óra előadásból állt, de a változás miatt e mellé belép heti egy óra gyakorlat;
- a tantárgyhoz tartozó kurzusok óraszama(i), pl. a tantárgy eddig heti két óra előadással és két óra gyakorlattal került meghirdetésre, de a változás miatt a gyakorlat laborra módosul;
- a tantárgy minőségi értékelésének típusa (vizsga, félévközi érdemjegy, aláírás); vagy
- a tantárgy kreditértéke.

Magától értetődik, hogy új tantárgy jön létre új tantárgykóddal, ha megváltozik a tantárgy megnevezése (címe).

Csak a verziószámot kell megváltoztatni, ha tantárgy következő jellemzői közül bármelyik megváltozik, de az előzőekben felsorolt jellemzők változatlanok:

- a tantárgy tanulási eredményei, az elsajátítandó kompetenciák (a tantárgyban kisebb tartalmi változás, átrendeződés következik be); vagy
- a tantárgy teljesítésének követelményei (évközi követelmények, vizsgakövetelmény, az érdemjegy megállapításának rendje, az aláírás megszerzésének feltételei stb.).

Ajánlások az új tantárgykódok kialakítására

Mivel a három főcsoport közül az első és a második kialakítása a TVSz vonatkozó előírásai szerint kötött, itt a mozgástér meglehetősen szűk, az ajánlások a helyes gyakorlat kialakítását célozzák. A harmadik főcsoport esetében a kari sajátosságok kifejezésére nagyobb lehetőség nyílik, a tantárgykódok egyéb, összegytemi célú felhasználása okán javasolt az ajánlásokat betartani.

A 8-10. pozícióban álló karakterekre vonatkozó ajánlások

A 8-10. pozícióban álló karakterek esetében a következő gyakorlat kialakítása ajánlott:

Az elsődleges képzési szintet (8-9. pozíció) az alapján kell megállapítani, hogy mely szak tantervében szerepel a „legmagasabb” szinten meghatározva az adott tantárgy (a szintek csökkenő sorrendben: kötelező, kötelezően választhat, illetve elágazó, szabadon választható).

A 10. pozícióban célszerű az adott szakra utalni, pl. szak nevének első betűjével. Mivel egy karon belül képzési szintenként jellemzően eltérő nevek a szakok, így ez általában megoldható. Például egy elsődlegesen alapszakos villamosmérnök hallgatóknak előírt (kötelező) tantárgy tantárgykódjának kezdete a következő lehet:

BMEVIAUBsV...

Azokon a karokon, ahol a szakok már eleve rendelkeztek betűkóddal a tantárgykódon belül, javasolt ezt változatlan formában megtartani.

Ha egy tantárgy több szak tantervében is azonos szinten szerepel, akkor erre a „K” (közös) betűjellel célszerű utalni.

Amennyiben egy adott kar által gondozott tantárgy elsődleges célcsoportja már kar által gondozott szak vagy szakok hallgatói (átoktatott tantárgy), akkor erre a 10. pozícióban az „X” karaktert javasolt használni. Például a TTK által más kar alapszakos (BSc) hallgatói részére oktatott matematika tantárgy tantárgykódjának kezdete a következő lehet:

BMETEMIBsX...

A példában a tantárgyak a Matematika Intézethez (MI) kötöttük.

A 11-14. pozícióban álló karakterekre vonatkozó ajánlások

Javasolt a 11-14. pozícióban álló karaktersorozat és a tantárgy neve között legyen felismerhető kapcsolat (legyen a kódrészlet „beszélő kód”). Például a „Bevezető matematika” kapcsolódó kódrészlete lehet „**BEMA**” vagy „**BEVM**”; egy „Informatika 1” nevű tantárgy kapcsolódó kódrészlete lehet „**INF1**”; egy „Gépelemek I.” nevű tantárgy kapcsolódó kódrészlete lehet „**GÉP1**”; egy „Jármű- és hatáselemek 1.” nevű tantárgy kapcsolódó kódrészlete lehet „**JHE1**”.

Mindemellett az összegyűjtési célú felhasználások kapcsán kifejezetten ajánlott a következők betartása:

Egyes speciális tantárgyak megkülönböztetésére a 11-12. pozícióban a következő jel-sorozatot használjuk:

DM – ha a tantárgy a *diplomamunka-készítéshez*, diplomatervezéshez kapcsolódik;

SD – ha a tantárgy a *szakdolgozat-készítéshez* kapcsolódik;

SG – ha a tantárgy a *szakmai gyakorlat* nyilvántartásához kapcsolódik;

SZ – ha a tantárgy *szigorlat* teljesítését szolgálja;

KR – ha a tantárgy kreditérték és kontaktóra nélküli egyéb célokat szolgáló *kritériumkövetelmény*.

A 11. pozícióban a „**P**” karaktert javasolt alkalmazni, ha a tantárgy a TVSz 231. § 55a. pontja szerinti projektantárgy.

A verziószámozásra vonatkozó ajánlások

Az Nftv. és azzal összhangban a TVSz új szabályozása a tantárgyak tartalmi változásainak nyomonkövetésére a verziószámot vezeti be. A BME szabályozása szerint a verziószám két részből áll:

- a 16. karakterpozícióban álló *fő* verziószám; valamint
- a 17. karakterpozícióban álló *al* verziószám.

A verziószámozásnak a tantárgyak egyenértékűségének (azaz a kölcsönös elismerhetőségének) szempontjából van jelentősége. Az egységes egyetemi gyakorlat kialakítása érdekében célszerű a következőket követni:

- a fő tantárgykódban és fő verziószámában azonos, csak az al verziószámában eltérő tantárgykódú tantárgyak egymásnak kölcsönösen megfeleltethetők, kreditelismerési eljárásban érdemi vizsgálat nélkül (automatikusan) egymással egyenértékűnek tekintendők, előtanulmányi követelmények esetén a csak al verziószámában eltérő tantárgyak azonos tantárgynak minősülnek;

- a fő tantárgykódban azonos, de a fő verziószámában eltérő tantárgyak esetében az egymásnak való megfeleltethetőséget (elismerhetőséget) a kreditátviteli bizottságnak érdemben vizsgálnia kell, illetve a tantárgyat gondozó kar megállapíthatja, hogy milyen fő verziószám „távolságon” belül áll fenn a tantárgyak egyenértékűsége.

Az al verziószámot minden olyan esetben „léptetni kell”, amely esetben a TVSz 19. § (3) bekezdése a verziószám változtatást előírja.

A fő verziószám megfelelő mértékű léptetésével lehet (szükséges) jelezni, ha tantárgy tartalmi változása már olyan mértékű, ami a mérlegelés nélküli automatikus elismerést kizárja.

Bár a megnevezés „verziószám”, ez nem jelenti azt, hogy a 16-17. karakterpozícióban csak számok állhatnak, betűk is használhatók erre a célra. Az egységes gyakorlat érdekében

- az induló verziószám a 0 (nulla);
- ezt követik a számok (1–9); majd
- a latin ABC betűi (A–Z).

A korábbi példához kapcsolódva: a kar dönthet úgy, három egységnyi fő verziószám távolság az a tartalmi változás, ami a tantárgyak kölcsönös elismerhetőségét kizárja.